

Streigi kaudu läbirääkimisteni

Millised on kolm päeva kestnud õpetajate streigi tulemused, see alles selgub. Õpetajad on teinud mitmel pool toimunud streigimiitingutel oma ettepanekud. Neis on lisaks 20-protsendilise palgatõusu nõudele käsitletud veel ülekoormuse leevendamise võimalusi, pensionide arvestust, õpilaste arvu klassides ja muud. Haridusministeerium on teinud ettepaneku tõsta õpetajate almpalgamäära 2013. aastast 700 euroni. Läbirääkimised ministeeriumi ja kohalike omavalitsustega otsustavad, mida toob tulevik.

ASSE SOOMETSA tekst ja fotod

Õpetajad Tallinnas Vabaduse väljakul.

Maksuameti konksudest

Aasta alguskuud on tuludeklaratsiooni esitamise aeg. Läksin minagi Maksu- ja Tolliameti keskusesse eeltäidetud tuludeklaratsiooni võtma. Olen pensionär ja et mul on veel peale pensioni väikesi lisatulusid, siis võetakse minu pensionilt ja lisateenistustelt tulumaksu. Oma eeltäidetud deklaratsiooni sain kätte lihtsalt. Kui aga küsisin abikaasa tarvis tühja deklaratsiooniblaanketti, et teha ühine tuludeklaratsioon, siis esialgu keelduti. Õeldi, et abikaasa pidavat ise selle järele tulema. Imestas, et ka tühja paberi saamiseks peab ta ametihoone kolmandal korrusel olevasse kontorisse komberdama. Pärast väikest vaidlust ma nõutud paberi siiski sain.

Segadused algasid siis, kui viisin täidetud tuludeklaratsiooni tagasi. Minu omaga probleeme polnud. Abikaasa paberiga algas bürokraatlik tants – deklaratsioon olevat täidetud

puudulikult, polevat ära toodud tema pensioni aastasummat. Ei tea minagi oma aastapensioni täpset summat, rääkimata abikaasa omast. Tema pension on ju tulumaksuvaba. Oma pensioni suurust uurides selgus, et kuude lõikes erineb see 1–5 sendi piires ning patt oleks esitada valesid numbreid.

Oma aastapensioni suuruse saab igaüks teada pensioniametist, kui võtab vaevaks sinna minna. Need numbrid on olemas ka maksuametil. Kuidas nad muidu saaksid deklaratsioone kontrollida? Palusin maksuameti ametnikul see number abikaasa deklaratsiooni sisse kirjutada ja mulle seda mitte näidata, siis olnuks täidetud ka salastatuse nõue. Mulle vastati, et nemad ei tohtivat seda teha, nende kõrge Tallinna ülemus olevat selle ära keelanud ja lubanud keelu vastu eksijad töölt valla teha. Ametniku juttu kinnitas ka kohalik ülemus.

Küsisin, mis saab juhul, kui abikaasa on liikumisvõimetu. Siis tulevat kirjutada avaldus maksuametile ja nemad saavad nõutud numbrid tähtitud kirjaga koju. Abikaasade suur pensionisaladus jäävat niiviisi endiselt saladuseks. Uurisin, kas sellise segaduse tekitamine kuulub ka rahapuuduses vaevleva valitsuse programmi. Õeldi, et sellist nõuet polevat, aga kui abikaasa numbrit deklaratsiooni ei saa, siis... Ise, kobakäpp, oled süüdi!

Unista veel täiendavatest tuludest! Kes on see karm ülemus, kes on keelanud maksuameti ametnikel deklareerijate abistamise? Kas tal oli selleks õigus? Siin tuleb vist õiguskantsler appi paluda.

Lõpuks kirjutasime kohalikele maksuametile avalduse, et meile teatataks abikaasa 2011. aasta pensioni kogusumma, et see siis esitada samale maksuametile. Miks otse minna, kui ringi saab? Hea, et üldse kuidagi saab.

ENN ESKO, Põlva

Partei meid juhib

TV-saates "Vabariigi kodanikud" esindas õpetajate streigi ja teiste kesksete ühiskonnaelu probleemide ümber käivas mõttevahetuses valitsevat juhterakonda (reformimehi) üks selle esikõnelejaid Valdo Randpere. Miskipärast on ta võtnud enesele õiguse pidada ennast kõigis ühiskonnaelu keerukates küsimustes vaata et niisama targaks ning ilmeksimatuks, kui seda on vana-jumal taevas.

Siinkohal ei suuda ma kõrvale jätta võimalust meenutada juudi mõtleja ning kirjaniku Elhonen Saksa tõdemust sellest, et juudid olnud ajaloo esimene rahvas, kes mõne aastasaja vältel mõelnud endale välja ning kinnistanud teaduslike seesuguse üldkehtiva ning -austatava jumala, kes tegutseb-valitseb kuskil puhtmõttelises (abstraktses) taevariigis, on kõigeväeline, ilmeksimatu ning vastab oma kõikjaleulatavas ning üldises universaalsuses i g a n i m l a p s e jumalaideaalile. Selle eelis seniste es tuleb ilmsiks eeskätt siis, kui võrrelda juutide Jahvet umbes sama ajalooperioodini ulatunud Egiptuse vaaraode võimaloleku lõpusajanditega – vaaraod olid ju niisamuti üldastatavad jumal-valitsejad, kuid nad olid ka ise surelikud.

Seesuguse taevase ja vägeva jumala väärilist ülitarkust näikse endale ja eeskätt oma juhtpoliitikele omistavat ka reformierakondlik võimugrupp. Et ainuüksi Reformierakonnal olevat teaduslikult ellu rakendatav ühiskonna juhtimise igieksimatu õpetus ja võime. Jne. Sestap ei peaks jääma meil, lihtkodanikel, muud üle kui lausa võbiseda vaimustavast õnnestundest: küll me oleme ikka lausa ära valitud rahvas, sest ühelgi teisel rahval siin patusel maakeral pole õnne olla igieksimatult juhitud niivõrd ülitargast, jumaliku eksimatusega tegutsevast erakonnast, nagu seda on meie kullakallis Reformierakond... Seela!

Agast see reformierakondlik ülitarkus ja usk oma võimesse siis pärit saab olla? Eks ikka kommunistlikust parteist, mille liikmed on olnud nii tolle erakonna rajaja Siim Kallas kui ka praegune käila- ja tegevkuju Andrus Ansip. Siit edasi (tegelikult tagasi) mõeldes jõuame taas... ka juutideni, kes olid eelmise sajandi alguses juhtivalt-otsustavalt tegevad kogu maailmas ja eriti Venemaal kommunistliku ideoloogia väljamõtlemisel. Sest nõnda kõigeväeline ja tark, nagu seda oli (ja on) kõigis tema tegutsemisilmingutes Jahve ja tema kuvandist arendatud kristlik taevaisa (Jumal), nii vägev ja ülitark oli kommunistide meelest ka nende õpetus ühiskonna, sisuliselt kogu inimkonna väidetavale tuleviku õnnemaale juhtimisel. Ning omamoodi jumaliku vaaraona käitus ju Stalingi. Ning nõndasamuti nagu siis sisendati lihtrahvasse kuuletumist ja ka ülimat õnnetuspartei ilmeksimatusesse uskumisel, nõnda pimesi tahab meid paradiisi juhtida ka reformierakondlik valitsusliit. Meenutan veel kord Valdo Randpere praalivaid mõttemalle "Vabariigi kodanikes": rahvas andnud neile valimistel kõige suurema mandaadi ning nüüd on rahva asi olla vagane ning õnnelik, et Reformierakond neid ilmeksimatult muudkui juhib, rahva eest kõike otsustab.

Agast kuidas näevad seesugused ülitargad äsjaseid streike? Eks ikka riigivastastena, nagu Randpere kinnitas, mis muud. Aga tegelikult polnud need streigid suunatud mitte riigi, vaid reformimeeste aegunud, rahvale kahjulike ideoloogiastampide vastu. Sest mitte kuidagi ei saa olla kõiges õigesti talitanud see valitsus, kelle all poolnälgib poolsada tuhat last ning paarsada tuhat inimest on töötutena või enamasti päriseks võõrsile lahkunuina meie ühiskonnaelust välja jäänud.

ANTS TAMME, toimetaja

Videvik tuleb Jõgevale

Tänavukevadine Videviku toimetuse kohtumine oma väärt lugejaskonnaga leiab aset Jõgeval. Vahetame mõtteid Eesti sotsiaalpoliitika suundumustest, soovime kuulda uudiseid Jõgeva(maa) ettevõtmistest, kohapealsest kultuurielust ja ka koduloouurijate tegevustandriit.

Meie esindaja Jõgevamaal Mai Treial on kokku leppinud nii maavanem Viktor Svjatõševi kui ka abilinnapea Mihkel Kübaraga, nemadki osalevad mõttevahetuses.

Märtsi algul juba 23. ilmunisaastasse jõudva Videviku ajakirjanikud Asse Soomets (töötanud kunagi ka endise Jõgeva rajoonilehe toimetuses) ja Ants Tamme toovad väljajagamiseks kaasa ohtrasti värsket Videviku numbreid, millesse on kavandatud ka Vooremaa elu kajastavaid kirjutisi.

Ootame niisiis oma vanu ja uusi sõpru neljapäeval, 22. märtsil kell 12 Jõgeval Jaama tn 3B Betty Alveri muuseumi saalis.

Videvik

Asutatud 1990

Suuremaks, julgemaks kasvamine?

Presidendil on kombeks kummastavalt lennukaid küsimusi esitada. Endale ja teistele. Paari kuu eest kutsus ta kirja pane-ma 100 põhjust, miks Eestis on hea elada. Vastajaid oli roh-kesti, loetelu sai pikk — loodus, inimesed, nende teadmised-oskused, tavad... Meelde hakkas kinni, et “meil on ilusaim keel maailmas”, on “haruldane ja ilus emakeel, mis vaatamata läbielatud kannatustele on suutnud ikka ellu jääda”, on Tartu, on Tartu Ülikool ja on “õ-täht ja meie oskame seda sõnades ka õigesti hääldada”.

Meil on emakeele päevgi, tänu koolimehe Meinhard Laksi algatusele nüüd juba 16 aastat. Siiras tänuavaldus ülekohtuselt vara siit ilmast lahkunud Kristjan Jaak Petersonile tema sünni-päeval! Oli ju tema see, kes esmakordselt küsis: “*Kas siis selle maa keel / laulu tuules ei või / taevani tõustes üles / igavikku omale otsida.*” Ja kogu oma napi, kuid hingestatud loominguga kinnitas, et võib ja suudab. Emakeel, see maarahva keelest eesti rahvuskeeleks kasvanud keel on meie rahvale tähendanud alati midagi olemuslikku ja määravat. Omal ajal kirjutas Anna Haava valusa meelega: “*Köögis seisab, ootab, vaatab / meie armas emakeel. / Saalis sahisavad öled, / pillerkaarib kadak veel...*” Aastad on läinud, köögist saali tulnud eesti keeli saab tippasemel teadust teha ja kõrgkirjandust luua. Kõike saab. Kunagi meenutas nimekas murdeuurija Mari Must, kuidas ta Kodavere kandist imehea murderääkija leidnud, kuid memm öelnud raudkindlalt: “Minult on võetud mu talu ja elutöö ja noorusaastad, kõik on võetud. Aga oma kodavere keelt ei anna ma mitte ära!” Ja ei andnudki, ei ole temalt kui keelejuhilt meie murdekogudes ühtki säilikut. Sellisest kiivalt oma keele hoid-misest on küllap ka praegu midagi õppida. Igäühel, east, soost ja elujärjest hoolimata. Viimases *Loomingus* kirjutab tõlkija Krista Kaer, et koolilõpetajate oskus ennast emakeeles väljen-dada kahaneb iga aastaga. Midagi on vaja ette võtta, varsti võib olla hilja.

Näikse, et oleme alid õpetajaid hindama. Ju siis õppimagi. Naistepäevaelses *Päevalehes* kinnitas ajakirjanik Rein Sikk eufooriliselt, et homsest pole Eesti enam samasugune kui täna hommikul, sest “õpetajate ebaõiglasest palgast võrsunud strei-giga astub Eesti pika sammu sotsiaaldemokraatia, sotsiaalse õigluse suunas. Meenuvad laulva revolutsiooni ühtehoidmise tunnid... Suuremaks, julgemaks kasvamine. Puhastumine”.

Ülioptimistlik, endasse ja teistesse uskuv tõdemus. Oleks ju tore, kui elu seda kinnitaks, kui õpetajad, need “ületöötanud, alavääristatud” inimesed saaksid uue hingamise, kui nende tavapood ei oleks *second hand* ning nad ei peaks “konkureeri-ma pensionäri-ga *Maximas* allahinnatud toidu kärude juures”. On väga kurb, kui seesugused vaevatud eluheidikud meie lapsi-lapselapsi õpetavad ning rahajagajatel on meelest läinud Kalevipoja tõdemus: “Ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormad tuleb tarkus tunnistada.” Olid nad halvad õpi-lased? Või olid neil halvad õpetajad? Ei tea, ei tea. Eks nood *Maxima* kärudele tormijooksjad ole ju ka kunagi kes õpetaja, kes insener, tohter, kes lihtsalt hea tööinimene olnud. On pen-sionäridki Toompea-teed tallanud, mitu korda valitsusele märku andnud, et ollakse eakad küll, aga ikkagi inimesed, kel ka oma õigustatud ootused. Sinnapaika see asi on jäänud. Ei seisnud pensionäride toetamiseks ükski tramm, trollidest-rongidest rää-kimata. Õpetajaid toetati innukalt. Üksmeelselt jõid Tallinna ühissõidukite juhid soojades ruumides naistepäevakohvi ja tundsid end kindlasti palju-palju paremini kui libedatel linna-tänavatel rooli keerates närve tappes.

Kui paljud meenutasid, et selline kohvitamispäev on just õpetajate toetuseks? Ja mis saab edasi? Õpetajatele on tulevast aastast veidi lisaraha lubatud. Muidugi vähem, kui nad taha-vad. Aga vähem, kui tahaks, ja vähem, kui eluks vaja, saab ju enamik meist. Politseinikud ja päästjad nõuavad masu tõttu vähendatud palgade taastamist. Kes järgmistena loosungitega tänavale tulevad ja valitsuse kurtidesse kõrvadesse oma tõde-sid hõiguvad? Kas “suuremaks ja julgemaks kasvamine” tä-hendab varsti ka autode põletamisi ja klaasikilde tänavail? Ei tea. Äsja sai eelmistest Riigikogu valimistest aasta. Poliitika üldsuunad valib Eesti-taolises parlamentaarses riigis teatavasti kodanik hääletuskasti juures. Ei ole IRL ja Reformierakond Toompeal otsustaja ning Andrus Ansip mitmendat voo-ru pea-minister taevaisa tahtel, vaid valimistulemustest olenevalt. Mäletate mõistujuttu “Kes tegi? Ise tegi!”? Iseasi on muidugi, kas valimiseelsed kaunid lubadused andsid aimu sellest peeglitagusest maailmast, kus võimurid nüüd elavad ja kuhu rahva hää ei kosta. Või ei oska (taha, suuda?) valitsus rahvaga üht keelt rääkida, seletada, miks ja mille nimel üks või teine otsus on tehtud? Meile, lihtsatele inimestele jääb aga mulje, et kusagilt kõrgelt ja kaugelt on kellelegi lubatud kuldseid kannuseid. Need on seda väärt küll, et oma rahvale selg keerata. “*Töö on raske / Päev on pikk / Palk on pisike / Toit on kehv / Riie vilets / Korter kitsas / Kord on kõlvatu / Seltisimehed tuimad / Valitsus sü(ü)di*” kirjutas Juhan Lilienbach 1909. a (“Meie elu”).

Sada aastat on mööda läinud. Palk on endiselt pisike ja valitsus endiselt südi ja süüdi. Aga ke-vad läheneb pikkade sammudega, küttearved vähenevad ja varsti on supipotti naati näpistada. Lootust on.

IMBI JELETSKY

Meie maailmavaadet ja mõtlemist on pikka aega piüütud peaaegu kõigi mee-diatorude vahendusel lihtsustada primi-tiivse vastandamise tasemele. Võimul on õiged, head, targad. Opositsioonis on kõverad, pahad, rumalad. Hiljuti oli ajalehes pikk artikkel, kus ajakirjanik jutustas sellest, kuidas ta Savisaart Tallinnas jälitas, muidugi ebaseaduslikult, aga opositsiooni ei kaitse isegi seadus. Võim suhtleb opositsiooniga prokuratuuri ja kapo vahendusel, kes peavad neid pidevalt milleski kahtlustama. Kui võimu esindajad on ise tuhandeid vöö-raid kirju lugenud ja midagi ei leidnud, siis kulutavad tippvõimukandjad eetriaega ja aja-leheruumi ohvrite häbiposti naelutamiseks, et kahtlustatavatelt olevat leitud vööraid kirju ja keegi neist on vist kedagi kihutanud neid hankima. Mõjuvõimuga kaup-lemine on samuti hea variant süüdistamiseks, et saada kohtu-praktikat, mida õieti tähendab mõjuvõim ja kuidas sellega saab kaubelda. Riigikogu sea-dustas selle eelduses, et võimu-organid käituvad arukalt ja süda-metunnistusega. Aristoteles hoiatas 2500 aasta eest, et kui eeldus on vale, siis ei pruugi järeldus olla õige. Kauboikapitalistide ja

endiste kommarite

maailmavaate kokkumiksimine annab mürgise segu. Visalt otsitakse separatiste lõhe tekitami-seks opositsioonis. Rahvaliit õnnestus niiviisi po-liitikast kõrvaldada, järg on Keskerakonna käes. Sotsid pole muidugi opositsioon, vaid pigem var-nast võtta liitlane.

Must ja valge näivad kontrastsete värvivastan-ditena. Samuti nagu valge/värviline. Kui miski on must valgel, siis tundub, et kõik on selge, nii pilt kui tekst. Elu aga ei pruugi olla mustvalgelt ega ka halli abiks võtmisel objektiivselt kirjeldatav ega mõistetav. Varjundid on liigagi tähtsad ja neil on ka värvipimeduse puhul suur tunnetuslik väärtus. Mõne mittekultuurraha kultuuri värvi-sümboolikas on semantilise laengu või pinge tähenduses vastandatud valge/punane või must/punane, millel on eriline tähendus elu ja surma müstilistes rituaalides. Näiteks oseidži riitustest Okeaanias ning palvete ja loitsude tekstidest ilm-neb, et kui üks nool on värvitud mustaks, teine punaseks, siis see värvide kombinatsioon vastab päeva ja öö opositsioonile. Sihtida seest punase ja väljast musta vibuga vaheldumisi

punast ja musta noolt

tähendab väljendada aja olemust, päeva ja öö vaheldumist. Niisuguste keeruliste seostega saab üks binaarse opositsiooni sümboolika teise metafooriks ning jõuab dihhotoomiateni — valgus/pimedus, valgus/vari, aga ka hea/kuri, puhas/must jne. Mustade ideoloogias on see asi teisiti. Bolševikel seisid lepitamatute vastanditena valged ja punased, nad võisid alati üksteist kõigist käepärast olevatest tapariistadest tulistada.

Absoluutselt must keha on täiuslik selles mõttes, et ta ei kiirga talle laskuvast valgusest midagi nähtavat tagasi, ta neelab kõik ja kasutab selle energia iseenda soojendamiseks. Niisama probleemseks võib näida tumeda inimese val-gustamine. Proovi sa musta naha sees valge ini-mene olla! Sa oled juba musta värvi tõttu kaht-lustatav, olgu päev või öö.

Mustavalgekirju veisetõu puhul pole põhivärv määratud, selle mustakirjuks nimetamisel on tege-mist valge veisetõuga, mille kiri on must; holsteini või holstein-friisi puhul ei lange see probleem ära, kuid ta jääb varjatuks ja asjasse mittepuutuvaks. Igatahes öeldakse Lõuna-Aafrikas, et leopard lakub oma nahal ühtviisi üle nii mustad kui ka valged täpid. See on allegooria selle kohta, et

— Videvik —

MTÜ *Ajaleht Videvik*

Paldiski mnt 36A, 10612 Tallinn.

Tel **672 0986**,

e-post: videvik@videvik.ee

Videvik internetis:

http://www.videvik.ee/

Trükk: PRINTALL.

MUST ja VALGE

inimesesse tuleb suhtuda kui tervikusse ja mitte lahutada tema

voorusi ja puudusi.

Meil soovitatakse neeger nimetada musta-nahaliseks (afroameeriklaseks või -eurooplaseks) ja mustlane romiks, et valgete inimeste mineviku patud jätta minevikku ja ära unustada. Tsiteerin siinkohal Marxi: “*Neeger on neeger. Ainult teatud suhetes muutub ta orjaks. Puuvillaketrusmasin on puuvillaketrusmasin. Ainult teatud suhetes muutub ta kapitaliks.*” Küsimuse vastus on suhtes.

Washingtonis toimus Kapitooliumi ja obe-liski vahelisel hügelväljakul 1963. a sügisel mus-tade meeste rahumeelne massikogunemine, kus ligikaudu miljon ülevas meeleolus neegrit kuulas jutlusi ja kõnesid. Martin Luther King jr oli korraldanud neegrite marsi Washingtoni, kutsudes valget enamust üles heastama oma patte musta vä-hemuse ees. Martin Bernal kir-jutas, et Aadam ja Eva olnud mustad, et Egiptuse püramiidid olnud mustade kätetöö, Kain olevat läinud hirmust valgeks, kui Jumal teda noomis Abeli tapmise eest. Hoopis valged olevat kurjad ja mustad head. Valged käivitasid orjakaubanduse, kuigi arvatakse, et esimesed olid araablased. 1997. aastal, mil see artikkel kirjutati, polnud USA president veel neeger ja seda ei peetud niipea võimalikukski.

Frantz Fanon (1925–1961) väidab, et mustade koloniseerimise tagajärjel ei saanud kohalikust elanikust lihtsalt koloniseeritu ja diskrimineeritu, vaid talt rööviti tema individuaalsus, ta allutati universaalsetele

valgetele normidele.

Inimest ei ole võimalik orjastada ilma teda läbi ja lõhki alavääristamata. Must ei ole lihtsalt must, vaid ta on must suhtes valgesse. Füüsilise objek-tina, oma kehaduses kutsub must valges esile hirmu ja viha. Ta on ärevust tekitav, fobogeeniline objekt. Negrofoobia toimib eelkõige bioloogilisel tasandil, erinevalt näiteks antisemitismist. Must keha seostub valge jaoks erootilisuse ja seksuaalsusega, must mees kehastab piiramatut viriil-sust — ülimat mehelikku ideaali. Tsiviliseeritud valge on teadvustamatuses säilitanud igatsuse mineviku seksuaalse promiskuiteedi, orgia, ka-ristamatu vägistamise, represseerimata verepilas-tuse järele. Valge mehe teadvustamatuses esindab neeger seksuaalset instinkti just sellisel kõige

tooremal kujul

ning seetõttu tunneb valge mees musta suhtes seksuaalse alaväärsuse tunnet. Võib lausa öelda, et valge viha musta vastu on genitaalse olemusega ning sümboolselt on rassism valge mehe *seksuaal-ne* kättemaks. Vastandpaarid hea/halb, ilus/kole, valge/must on iseloomulikud mõtteviisis, mida Fanon nimetas deliiriumi tekitavaks manihheis-miks. Valge värv sümbooliseerib õiglust, tõde, neitsilikkust, must seevastu seostub kurjuse ja ine-tusega. Koloniseerija lähtub mõtteleoloogikast: tema keha on must, tema keel on must, tema hing peab samuti olema must ning neegrist saab valge kol-lektiivses teadvustamatuses kurjuse ja koleduse võrdkuju. Ebavõrdsena, alavääristatuna ja fobo-geeniliseks seisab must paratamatult valiku ees, kas muutuda valgeks või kaduda. Maski abil denegrifitseerudes saab ta endalt heita oma keha needuse, rassitustuda.

Soveti ajal oli kommunistide ja parteitute blokk hea, muud ei olnudki. Anakronistlik soov sellelaadilist olukorda uuel viisil taas luua ei saa minna läbi. Demokraatiat on küllalt moonutatud, aga seda ei saa olematuks teha.

ARVO SIRENDI

Väljaandja ja toimetaja **Ants Tamme (672 0986)**, asetoimetaja **Imbi Jeletsky (672 0985)**.Vanemtoimetaja **Asse Soomets (672 0985)**.KORRESPONDENDID: Avinurmes **Elle-Vaike Kiik** (53 307 756), Elvas **Jaan Kappo** (745 6062), Haapsalus **Ülo Sain** (53 320 436), Halingal **Vambola Lillemäe** (53 993 790), Jõgeval **Mai Treial** (776 0225), Kolgal **Vello Pae** (607 7261), Kuressaares **Aare Laine** (508 8731), Kärddlas **Endel Saar** (469 1067), Narvas **Helga Mihelson** (356 0307), Paides **Eda Milistver** (389 2236), Põlvas **Enn Esko** (799 5779), Pärnus **Mait Murumets** (443 7292), Raplas **Tiiu Luht** (485 8972), Valgas **Taimi Käos** (520 1223), Võrus **Liina Valper** (782 3522).

Kaaströle lisada autori nimi, isikukood ja postiaadress. Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta. Pretensioonidega lehe kohaletoimetamise asjus pöörduda Eesti Posti kohalikkude kontorisse.

Koduks saanud kinostuudio

30. aprillil 1912. aastal näidati Tartu kinos *Illusion* Johannes Pääsukese esimest lühifilmi, mille sisuks olid vene katselenduri Sergei Utotškini vigurlennud Tartu kohal. Selle filmi linastumise kuupäeva loetaksegi Eesti filmi sünnipäevaks. Käesoleval aastal on seega aeg pidada Eesti filmi 100. sünnipäeva.

Rohkem kui 30 aastat on olnud Eesti filmindusega seotud praegu pensionipõlve pidav VIRVE LAEV. Oli sõjajärgne aeg...

1945. aastal tuli 17-aastane Virve Laev, siis Virve Murre, Siberist tagasi Eestisse ning hakkas kohe töökohta otsima. Sõbrannalt kuulis ta, et lehekuulutuses otsitakse Kinokroonika Tallinna Stuudio laborisse nii töötajaid kui ka õpilasi.

Kroonikastuudio, nagu Virve Laev lähemalt nimetab, asus tollal Rüütli ja Harju tänava nurgal Feischneri maja teisel korrusel kahes pisikeses toas.

Kuidas noorukesel töötisjal läks, sellest jutustab ta ise.

Ühes toas istus sekretär, teises direktor ja tema asetäitja. Direktor oli Vladimir Parvel, kes oli töötanud ka juba Eesti Kultuurfilmis. Hiljem sain teada, et Teise maailmasõja puhkedes oli Parvel mitme autoreisiga viinud Kultuurfilmi varasid Leningradi. 1945. aastal tõi ta need varad tagasi.

Direktori asetäitja oli samuti varem Kultuurfilmis ametis olnud Arkadi Pesegov.

Mind võeti tööle, kuid mitte laboratooriumi, vaid hoopis monteeriõpilaseks. Õpetajaks sai monteeriõpilane Vera Parvel, kes oli töötanud koos abikaasa Vladimiriga varem Irkutski filmistuudios.

Minu elu kõige tähtsam inimene ongi olnud Vera Parvel, kellelt olen õppinud nii ametit kui ka võtnud elus eeskujut.

Meie ruumis oli üksainuke aken, aga seegi oli kinni kaetud, sest montaažiks vajamine pimedat ruumi. Kui me selle akna vahel lahti tegime, hoovaseid sisse Feischneri pagaritöökojast tulvavad magusad lõhnad, mis tookord, pärast sõda, olid meile väga tervislikud.

Suurde ruumi, kus olid koos kõik meie osakonnad ja kus oli ka montaaž, oli Leningradist tagasi toodud väike pisikese ekraaniga laud — laual jooksis nii pildi- kui ka helilint. See oli nagu väike kodukino. Minu mäletamist mööda kasutasime seda lauda vähemalt 1979. aastani.

Monteeriõpilaseks õpetamine algas filmilindi liimimise oskuste omandamisest. Küll see oli alguses keeruline! Kui kroonikafilmi linti täpselt kokku ei liiminud, oli asi halb, kuid mitte kõige hullem. Kunstilise filmi puhul aga ei tohtinud ühestki kaadrist absoluutselt mitte midagi kaotsi minna. Lappimiseks puhastasime kõigepealt filmilindi ühelt otsalt emulsioonikihi. Seda tuli teha nii peenelt, et liimides klappiks see täpselt teise otsaga, et kõik sinna filmitu jääks alles. Kui puhastasid linti liiga palju, võis see katki minna, kui liiga vähe, siis see ei liiminud. Selleks tööks saime alguses kasutada vaid oma silmi ja käteosavust.

Neil trumlitel kuivatati 1950ndatel aastatel filmilinte.

Fotod Virve Laeva erakogust.

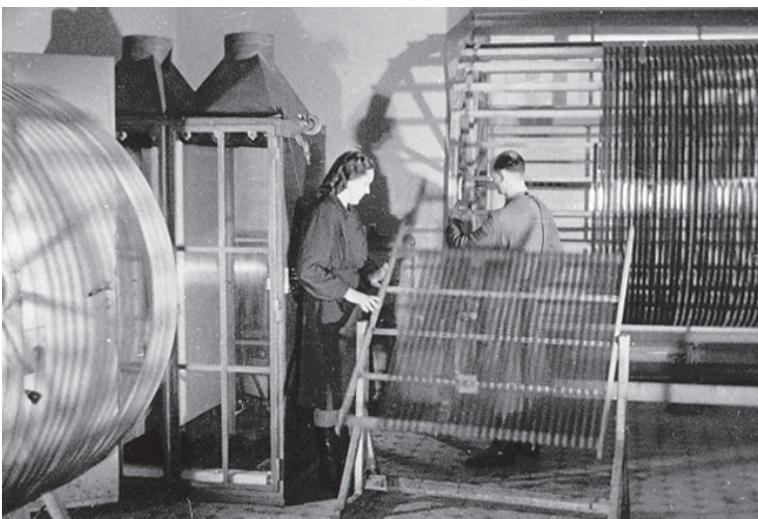
Monteeriõpilane Virve Laev (Murre) 1949. aastal.

Hiljem saime monteeriõpilase abimehena kasutada pressi. Läks aega, enne kui hakkasime liimi asemel tarvitama kleeplinti. Selle kasutusele võtmine oli minu ainuke saavutus monteeriõpilaste elu kergendamiseks.

Vladimir Parvel tõi Leningradist tagasi ka "Hõbehalli", heliaparatuuriga auto. See ennesõjaaegne masin oli nii peenike asi, et sellega oskas ümber käia vaid autojuht Mihkel Vaarmaa. Vaarmaa oli vanem mees, kes käis alati portfelliga. Ei, seal ei olnud sees tööriistad, vaid asjad, mis talle komandeeringus vaja läksid. Kunagi ei teadnud ju ette, millal ja kui kauaks sõita tuleb.

Helioperaator Herman Vahtel.

1945. aastal tööle asunud Kinokroonika Tallinna Stuudios (1947. aastast Tallinna Kinostuudio) tehti ringvaateid "Nõukogude Eesti" ja samanimelisi dokumentaalfilme. Ajaloost on teada, et 1948. aastal töötas stuudios 25 inimest. Keda te tollest sõjajärgsest ajast Kinokroonika Tallinna Stuudiost mäletate?

Kui vaatan albumist vanu pilte, tulevad meelde kõik inimesed, kuid kõigi nimed ei meenu. Olin ju väga noor, minu meelest olid filmitegijad tähtsad inimesed. Minu töö meeldis mulle väga, see oli mitmekülgne ja huvitav. Ei olnud nii, et sa muudkui istud ja liimid. Mulle meeldib öelda, et ma olin stuudio tütar (nii nagu kunagi olid polgu pojad), sest mind, tollal nii noort inimest, õpetas ja kasvas stuudio. Meil oli üldse nii, et kes tööle tuli, see jäi, meil polnud mingi läbisõiduhoov.

Valgustajad töötasid suurte raskete projektoriga. Meenub helioperaator Herman Vahtel, väga huvitav mees. Tal oli suur nupukesi täis helipult ja kogu aeg keeras ta seal midagi kruvikeerajaga.

Sinna üldisesse suurde ruumi võeti 1948. aastal tööle üks Eesti filmikunsti rajajaid, aastaid Eesti Kultuurfilmis töötanud ja esimese Eesti täispika mängufilmi "Mineviku varjud" (1924) operaator Konstantin Märskä. Tema ülesanne oli alguses multivõtete tegemine. Konstantin Märskä abiliseks tuli Elbert Tuganov. Tuganov oli juba noores eas Saksamaal joonisfilmitehnika omandanud. Nii hakkas Tuganov esialgu Konstantin Märskä ehitatud multipingil pealkirju filmima, hiljem oli ta operaator. 1957. aastast hakkas Tuganov nukufilme tegema, neist esimene oli "Peetrike ühe-nägu". Tema tööd saatis edu.

1948. aastal võeti laborisse tööle Eerika Mirring, kes hakkas kogu sealset tööd organiseerima. Ta oli Leningradist tulnud noor naine, vist keemik, kes oma ala hästi tundis. Laboris olid suured vannid, kuhu lasti sisse ilmutamata film, see ilmutati, kinnistati, pesti ja siis kuivatati trumlitel peal. Labor oli alguses Kunderi tänavas, ühe elumaja keldris. Hiljem koliti see Harju tänava ja Rüütli tänava nurgale. Kui Kaupmehe tänava maja sai valmis, kolis labor sinna. Sinna tulid ka paviljonid.

Meile tuldi (või saadeti) tööle ka inimesi Venemaalt, Moskvast ja Leningradist.

1948. aastal tuli meile Moskvast tööle endine rindeoperaator Semjon Školnikov. Kunagi hiljem rääkis ta mulle loo, mille olin ise juba unustanud. Nimelt oli meil alguses valitsenud kord, mille järgi pidid tööl olema siis, kui sind vaja oli, kas või öötundideni välja — Stalini eeskujul tehtigi tollal tööd rohkem hilisõhtutel. Hiljem nõuti kellast kellani tööl olemist ja kindlalt ette määratud lõunaaega. Režissöörid tulid tööle neile sobival ajal, nii ka Stalini preemia laureaat Semjon Školnikov. Seekord oli ta tulnud just väljakuulutatud lõunatunniks. Et meilt, monteeriõpilastelt, nõuti distsipliini, kiirustasin välja. Solvunud ja vihane Semjon Školnikov oli direktor Nikolai Danilovitšile minu peale kaebama läinud. Direktor oli öelnud, et meil on niisugune kord, ta ei saa sinna midagi parata. Ja jutul olnud lõpp. See sündmus oli Stalini preemia laureaatile meelde jäänud.

Nikolai Danilovitš oli üldse haruldase hea ja tasakaalukas inimene, kes ei surunud kunagi oma arvamust peale. Tema kabineti uks oli alati lahti. Mina olin tookord ka meie raamatukogu hoidja ja et osa raamatuid oli direktori toas, võisin alati rahulikult seal kapi juures toimetada. Tema juures oli alati inimesi.

Pärast teda direktoriametisse määratud mehel oli uksele vastuvõtu kellaeg. Ometi oli stuudio elu niisugune, et alalõpmata oli direktori juurde asja.

(Järgneb.)

Kirja pannud ASSE SOOMETS

Eelmisel nädalal

◆ Emakeelepäeva eel korraldati Lääne-Virumaal juba neljas tasuta jagatavate raamatute laat. Uue omaniku leidis umbes 10 000 raamatut. Saadaval oli ka LP- ja CD-plaate, videosid, DVD-sid, ajakirju. Huvilisi oli ka Tallinnast, Tartust ja mujaltki. Kitsaks jäänud rahvamajast oli kolitud Rakvere spordikeskuse korvpalliväljakule, kus jagus ruumi ka kohalike taidlejate etteastetele. Raamatud olid põhiliselt pärit virulaste kodudest.

◆ Riigikogu liige, IRLi fraktsiooni kuuluv Marko Pomerants sekkus Toila valla võimutülisse, kui soovitas uuel koalitsioonil loobuda vallavolikogu esimehest parteikaaslasest Kalle Lehismetsa umbusaldamisest. Vastasel juhul võivat Toila sadam ja rannaala jääda ilma arendusprojekti kaudu laekuvast toetusrahast.

◆ Tallinna linnapea Edgar Savisaar kavatseb tuleval aastal Tallinnas pensionäridele makstavat toetust suurendada 66 % võrra — 1200 kroonilt 2000 kroonile (2000 krooni = 128 eurot). Eurole üleminekuga kaasnenud hinnatõusuga võrreldes polevat seda palju.

◆ Viimsi vallavalitsus soovib saarevahi määramist Prangli saarele. Ühtlasi peaks see ametnik jälgima korda ka Aksi ja Keri saarel, sest nende külastatavus on viimasel ajal märksa suurenenud.

◆ Tallinna linnavolikogu liige Õnne Pillak on pärinud linnapea Edgar Savisaarelt, kuidas teavitati linlasi maamaksu 67-protsendilisest kasvust — kõigile, kes jätsid maksuvabastustaoitluse esitamata või ei kvalifitseeru selle alla, tõuseb see kahe kolmandiku võrra. 1. jaanuaril vabanes Tallinnas kodulune maa 1500 m² ulatuses maamaksust. Üllatavalt suurenenud maksu ohvriteks on langenud hulgaliselt inimesi, kelle kodualusel maal on mingil põhjusel ärimaa sihtotstarve, kelle kinnistu suurus ületab 1500 m² piiri, kelle kortermajas tegutseb ka mõni kauplus või büroo, kelle omandis on rohkem kui üks korter või kel taotlus on jäänud õigel ajal esitamata, märgib Pillak. Tegemist on valdavas osas noorte perede ja pensionäridega, nendib Pillak. Maksutõus käib nendele pahatihti üle jõu. Pillak küsis Savisaarelt, kuidas kavatseb linnavalitsus likvideerida ülekohtu, mis on tabanud koduomanikke, kelle kodualusel maal on neist mitte olenevatel põhjustel ärimaa sihtotstarve.

◆ Seoses inglise ajakirjaniku E. Lucase äsja ilmunud salaluureteemalise raamatuga nentis üks tundmatuks jääda sooviv luureasjatundja, et Eestis võib olla sadu inimesi, kes oleksid võimelised riiki reetma. Siia jäänud sajad endise N. Liidu sõjaväelasedki kujutavad nüüdki veel ohtu Eesti riigi julgeolekule. Ei valeta vene kõnekäänd, mille kohaselt pole olemas endisi luurajaid.

Eelmisel nädalal

◆ Eurotsooni rahandusministrid kinnitasid Kreekale 35,5 miljardi euro suuruse abipaketi eraldamise. Ühtlasi toetasid rahandusministrid Kreeka võlavahetust erarahastajatega koos seadusandliku jõu kasutamise. 30 miljardit dollarit läheb võlakirjade lunastamiseks ja avalikule sektorile ning 5,5 miljardit eurot intresside maksmiseks.

◆ Saksamaa liidukantsler Angela Merkel saabus üllatuslikult Afganistani, et kohtuda Mazār-e Sharifis paikneva Saksa väekontingendiga. Saksamaalt on ISAFi missioonil 4900 sõdurit. Veel rohkem on sõdureid vaid USAst ja Suurbritanniast. Angela Merkel ütles, et pole kindel, kas 2014. aastal võib väed sellest riigist välja tuua.

◆ USA sõjaväelane lahus varahommikul oma baasist Afganistani lõunaproovintsis Kandaharis ning tappis naaberkülas 16 rahu-meelset elanikku, nende seas 9 last ja 3 naist. Sõdur on kinni peetud. Afganistani Talibani sissid töötasid "Ameerika metslastele" vere-sauna eest kätemaksu.

◆ ÜROD ja Araabia Liigat esindav erisaadik Kofi Annan kohtus Damaskuses Süüria presidendi Bashar al-Assadiga. Annani kinnitusel tegi ta presidendile ettepaneku lõpetada verevalamine. ÜRO Julgeolekunõukogu peamiste liikmesriikide välisministrid arutasid New Yorgis Süüria olukorda. Venemaa ja Hiina ei ole teiste riikidega Süüria suhtes ühel meelel, takistades tõhusamate meetmete rakendamist seal valitseva diktaatori vastu.

◆ Slovakkia vasaktsentristlik opositsioon sai parlamendivalimistel pretседenditu võidu. Aastail 2006–2010 peaministriametit pidanud Robert Fico partei sai 150 parlamendikohast 83. Oma kampaania käigus töötas Fico kehtestada astmelise tulumaksu, et kasseerida rikastelt rohkem raha. Fico lubas teha Brüsseliga koostööd euro päästmise nimel. Slovakkias tuli euro kasutusele 2009. a.

◆ Algas kohtuprotsess Islandi endise peaministri Geir Haarde üle, keda süüdistatakse hooletuses 2008. aasta panganduskrahhile eelnenud perioodil. Poliitik eitab süü. Haarde on ilmselt esimene poliitik maailmas, kes on saanud kriminaalsüüdistuse seoses globaalse finantskriisiga. Süüdi mõistmisel võib teda oodata kuni kaheaastane vanglakaristus.

◆ Prantsuse president Nicolas Sarkozy hoiatas, et ta peatab oma riigi osalemise Schengeni õigusruumis, kui ei vaadata üle ühenduse reegleid võitluses ebaseadusliku immigratsiooni vastu. Presidendi sõnul peaks Euroopa Liit saama võimaluse karistada Schengeni õigusruumis iga riiki, kes ei suuda piisavalt kontrollida oma piire. 25 riiki ühendavas Schengeni õigusruumis elab 400 miljonit inimest, kes võivad ületada ühenduse sisepiire ilma passita.

MARTA KIVI, praegu vanim 157-aastase Tornimäe kooli endiste õpilaste ja õpetajate seast, tähistas küünlakuu viiendal päeval 100. sünnipäeva. Nii toredaid tähtpäevi saab harva tähistada ja Tornimäel varasemat sellist juhust keegi ei mäleta.

Mida enam lisab elu meile aastaid, seda rohkem hakkame hindama ja mõistma mõnede haruldaste inimeste tähtsust oma isiksuse kujunemisel.

Tornimäe kooli endistele, juba pensionäripõlve pidavatele õpilastele meenub kohe saladapihtne, väärikas ja alati vastutulelik õpetaja Marta Kivi, kellel jätkub sirget rühti ja endist nooruslikku väarikust veel praegugi.

5. veebruaril 1912 nägi Tornimäe kooliõpetaja Anton Kivi ja tema abikaasa Juulia kodu ilmavalgust tüdrukutirts Marta.

Kuidas kulges sinu haredustee?

1919. a sügisel läksin seitsmeaastasena Tornimäe 4-klas-silise algkooli esimesse klassi. Õpilaspere oli ealiselt väga ebaühtlane, sest sõda segas kooliskäimist. Minu esimene õpetaja oli Ksenja Ige ja kooli juhatas härra Uffert.

1924. a sai koolijuhiks minu isa. Selles koolis õppisin kolm aastat, õpilaste teadmisi hinnati ainult "hea", "rahuldava" ja "nõrgaga". Isa aga ei kirjutanud mulle kordagi hindeks "hea", vaid ikka "võrdlemisi hea". See hakkas mind häirima ja minust saigi pärast vastava eksami sooritamist Uuemõisa kõrgema algkooli neljanda klassi õpilane. Seal lõpetasin 1925. aasta kevadel ka kuuenda klassi. Uuemõisa kooli juhatas Aleksander Urban ja õpetaja oli minu kauge sugulane Juhan Kivi.

1924/25. õppeaasta oli Saaremaa hariduselus mõneti ainulaadne, sest minu isa Anton Kivi eestvedamisel alustas tööd maakonna ainus koolikino. Kooli initsiatiivil elektrifitseeriti Uuemõisa rahvamaja ja esimene kinoetendus toimus 4. jaanuaril 1925.

Pärast sai minust Lääne-maa õpetajate seminari õpilane Haapsalus. Tollaseid liiklusolusid arvestades polnud

Marta Kivi juubel

Marta Kivi oma 100. sünnipäeval koos poeg Jüri Kohilas.

Haapsalus koolis käia kerge, seda eriti talvel, mil ainsaks liiklusvahendiks oli hobune. Ühel minekul Saaremaalt Haapsallu sattusin tuisuse ilmaga teelt kõrvale ning peaaegu surmasuhu. Õnneks lõppes kõik vaid raske haiguse ja pika koduraviga. Koolikursuse lõpetasin 1932. aastal, millele järgnes kaheaastane õpetajana töötamise kohustus.

Paar aastat Martast noorem vend Boris kündis samuti hariduspõldu nii Tornimäel, Leisis kui ka Kuressaares.

Mis on meeles töö algusest?

Minu esimeseks töökohaks sai 1932. aastal avatud Tumala kool. Tumalas õpetasin lapsi kuus aastat. Lapsed olid üldiselt väga õpihimulised. Õpetajaametiga olin väga rahul. Nii korter kui ka küte olid priid. Suve läbi sai õpetaja kindlat palka.

Juhendasin ka kodutütred ja see oleks võinud kaasa tuua

minu Siberisse saatmise. Ühe endise õpilase-kodutütre mõju-kal kohal töötava abikaasa kaudu sai asja siiski nõnda korraldada, et noor õpetaja sellest pikast reisist pääses.

Õppisin ka Eesti Naisliidu kodumajanduse instituudis sotsiaaltööd, mis andis mulle õiguse koolilastele kodumajandust õpetada. Olen olnud õpetajaks veel Audlas, Kuressaares ja ka mandril Vaimõisas. Viimaseks kooliks jäi mulle Oti algkool. Ühtekokku olen harinud hariduspõldu 36 aastat.

1944. a sügisel pärast minu isa surma sai minust Tornimäe mittetäieliku keskkooli direktor. Hiljem jätkasin algklasside õpetajana ning andsin ka eesti ja saksa keele tunde. Just Tornimäel hakkasin lastele laulmist õpetama ja me käisime kolme-häälse lastekooriga kaks korda Tallinnas laulupeol. Ükskord premeeriti õpilastest lauljaid toreda esinemise eest valgete põlvikutega. Juhendasin ka

Uuemõisa rahvamaja naisansambli.

Olin noorte naturalistide ringi juhendaja ja tegime õpilastega meristeemkatseid kartulitega. Palju istutasime puid ja eriti hästi läksid kasvama kastanid. Nendest on nüüd saanud kõrged puud ja kevadel jäädakse nende valgeid küün-laid ikka vaatama. Kuuseistikud 1963. a avatud uue koolimaja ees on samuti kenasti kasvama läinud ning meenutavad minu kui õpetaja tegemisi koolihoone ümbruse korrastamisel.

Ka geograafia ja kodulugu on mind alati huvitanud.

Aira Kaaluga olime tuttavad koolipõlvest peale, istusime ühes pingis. Pärast kuuenda klassi lõpetamist läksid meie teed lahku. Kui Aira hakkas jälle kodukandis käima, tuli ta ikka meile ja ise ta nimetas sellist külastust lõõgastumiseks. Aira tahtis mindki oma "Kodunurga laastudesse" kirjutada, kuid mina olin vastu. Minu nime seal räämatus ei ole, kuid olen seal tüdrukuna, kes tema kõrval koolipingis istus.

Mida tahaksid veel meenutada?

Õpilasi on mul palju olnud, enamik neist on tublid.

Raskem oli minu arvates õpetaja olla saksa ajal. Seda ametit lihtsalt ei soositud ja rohkesti tuli teha kantseleitööd ning täita muid kohustusi. Ka pikast nõukaajast ei ole mul positiivset meenutada. Sage-dased kontrollijad ei teadnud tihti ise pedagoogitööst midagi. Minu puhul andis tunda ka see, et olin esimeses Eesti Vabariigis õpetaja olnud. Minul on fotoalbumid, mis on täis mälestusi endistest õpilastest ja kolleegidest, kellest paljud on veel elus.

Tunnen rõõmu oma in-senerist pojast Jürist ja tema pe-rest, kellega koos ma Kohilas elan. Rõõmu teeb mulle veel see, et pojatütar Annika on põhikoolis õpetaja. Leian aega ristsõnade lahendamiseks, tele-ri vaatamiseks, ajalehtede luge-miseks, pereliikmetega rääki-miseks ja mitmeks muuks te-gevuseks. Päevad kaovad kiiresti. Olen kahekordne vanaema ja ka kahekordne vanavanaema.

Aimi Pitk meenutab:

Minust sai Tornimäe kooli kuuenda klassi õpilane 1950. a sügisel. Hiljem sai minust Tornimäe raamatukogu juhataja ja selleski töös oli mul oma endise õpetajaga päris palju meeldi-vaid kohtumisi.

2000. aastal Tornimäe kooli endiste õpilaste ja õpetajate kokkutulekust võttis osa ka 88-aastane Marta Kivi ja pidas meiega maha ühe laulutunni.

2009. juuni kokkutulekule Marta Kivi ei tulnud, kuid saatis meile toreda värsslakituse, mis meid kõiki rõõmustas:

*Kool on pealtnäha pisike
maailma lõik,
kuid selle pealt on maailmas
näha kõik.
On koolirõõm kui kuldne kukehari,
paehallil kiviil harva puhkev õis.
Rõõm ongi karmis koolielus parim,
mis meile jääb, mis üle elab kõik.*

Ilusat aastat, tugevat tervist ja helgeid mõtteid!

AIMI PITK

Tornimäe kooli pedagoogid 1958. aastal koos 1949. aastal lõpetanud endiste õpilastega. Esireas vasakult teine Marta Kivi.

Jumal Eesti hümnis

Vabariigi aastapäeva pidulik jumalateenistus Tartu Jaani kirikus tõstis usuteema taas laiema avalikkuse ette. Jumal, riik ja kirik on tekitanud küsimusi ja ärgitanud otsima vastuseid.

“On huvitav, et riik, mille valitsejaks pole jumala määratud monarh, pöördub oma pidulikel hetkedel kellegi poole, keda tegelikult ei usuta,” kirjutab kirjanik Aare Pilv artiklis “Mis iial ette võtad sa” (EPL 25.02.2012).

Aare Pilv toob esile terve küsimuste ringi, mis on seotud uskmatu eesti rahva ja tema hümniga, mille viimases salmis palutakse rohket Jumala õnnistust kõigele, mis isamaa ette võtab. Autor ei usu, et keegi võiks tõsimeeli isamaa kõiki ettevõtmisi õnnistusvääriliseks pidada. “Kas isamaa teeb alati õigesti?” küsib Pilv.

Et eesti rahvas on üks uskmatumaid Euroopa rahvaste hulgas, mida nii mõnedki meie riigi üheks suuremaks saavutuseks peavad, olen ma ajalehtedest lugenud rohkem kui üks kord, kuid vaatamata sellele ei sõandaks ma seda

surmkindlalt väita. Minu arvates on usk nii inimesesisene ja isiklik küsimus, et ta sageli ka ise ei oska sellele vastust leida. Kord on, kord pole. Natuke on ja päriselt pole. Ja see, kes ma olen täna, ei pruugi ma enam olla homme.

Mäletan nõukaajast ühte NLKP keskkomitee ringkirja, milles kurdeti, et paljud tõsised kommunistid, kes olid üles kasvanud (või kasvatatud) marksistlik-leninlikus ateistlikus vaimus, muutuvad millegipärast vanemas eas sageli usklikuks ja pööravad pilgu taeva poole.

Noh, muidugi, eks nad olid juba..., võib mõnigi mõelda või öelda. Aga kui ma nüüd ütlen, et ma usun tõsimeeli: kõik, mida isamaa ette võtab, on jumaliku õnnistust väärt ja isamaa teeb alati õigesti, kas mind peetakse siis totakaks? Ja kust ma selle “juhmuse” võtan?

Ma ei küsi, nagu küsitakse Aare Pilve artiklis: kes õigupoolest on see isamaa? Minu arusaamise järgi on Eesti hümn esimeses reas kõik juba öeldud: “Mu isamaa, mu ÕNN ja RÕÕM.” Aga juba enne seda

on Koidula seletanud isamaad sõnadega “... minu ARM”. Isamaa ei ole minu jaoks riik, Ansip ega Ilves, ega ka mitte viiendik Eesti lastest, kes elavad viletsuses, vaid miski, mis on mu “sünnitand ja üles kasvatand”.

Miski, mis pole ainult paik — lapike kivist maad ja mulda Soome lahe ääres —, vaid paik südames, sügaval.

Just sellise isamaa mis iganes ettevõtmised ei saa eirata kellegi huve ja on õnnistamisväärseid. Kas see on usk? Jah, see on usk. Ja nagu usk ikka, on see väljakujunenud väärtushinnang, mida pole võimalik teaduslikult tõestada. Võib ainult väita, et usklikkus on inimeste mõtlemises teine tasand, kus ei piiritleta oma maailmaruumi ainult sellega, mida on võimalik näha ja katsuda, vaid otsitakse teist tegelikkuse mõistmise vormi. Aeg-ajalt igapäevaelust kõrgemale tasandile tõusmist väärtustab ka riik, kui ta oma valitud esindajad jumalateenistusele saadab. Ka traditsioonide austamise vormina on vabariigi aastapäeval jumalateenistusel viibimine seotud usuga igikestvatesse väärtustesse, mis aitavad hoielda isamaa ilu.

AGU SISASK

Katkendeid meenutusteraamatust

MITME TULE VAHEL

22.

R. Järlik “Pöördeline aeg isiklikus vaatenurgas”

Kõigepealt leppisime kokku, et Eesti TV-s teen mina küüditamist käsitleva saate 14. novembril, kui on jälle “Viiekümnendate” eetriaeg, tema püüab korraldada nii, et kohe selle järel ilmub tema artikkel *Sirbis ja Vasaras*. Hakkasime plaani ellu viima.

Võtsin Tartu peatoimetusest ETV ametlikul blanketil kirja, milles paluti lubada mul arhiivis tutvuda kulakluse likvideerimist käsitlevate materjalidega, ning läksin Tõnismäele Partei Ajaloo Instituuti. Mind võttis vastu arhiivi direktor Viktor Boikov, kellega mul mäletatavasti oli tulnud rinda pista juba eelmise aasta detsembris. Kui olin talle helistanud oma soovist arhiivi tulla, pidin teatama ka fondi, nimistu, säilitusühiku ja lehekülgede numbrid, mida vaadata soovin. Nii oligi vastav kaust minu jaoks juba välja otsitud ning lauale valmis pandud. Boikov ütles mulle hoiatavalt: *Aga arvestage sellega, et te tohite neid lehekülgi küll vaadata, midagi üles kirjutada ei saa me teil lubada. Nii et saates te siit midagi kasutada ei saa.*

Olimegi jõudnud meie plaani nõrga kohani, aga olin selleks valmis ja ütlesin rahulikult ja kindlalt: *Ma ei tahagi midagi üles kirjutada. Mul on andmed olemas, ma tulin ainult kontrollima, kas need täpselt vastavad dokumentidele. Seda ju tohib?*

Boikov mõtles pisut ja ütles siis: *Seda tohib, palun!*

Istusin laua taha ja laual löödi lahti esimene minu tellitud lehekülg. Minu ühel käel seisis Boikov ise, teisel käel üks daam, kelle nimi oli vist Tiiu Tuudak. Ma sain vaadata ainult tellitud lehekülgi ja neid pöörati mulle ette. Kas ma kausta ise üldse puudutasin, ei mäletagi. Olukord oli kangesti tuttav. Kui ma 1973. aastal ühes “Laupäevaõhtus” jutustasin inglase õhulaeva R101 katastroofist 1930. aastal, oli mul vaja ka tolleaegseid ajalehti lugeda. Kirjandusmuuseumi arhiiviraamatukogus toodi need mulle lauale ja valvas daam seisis laua kõrval, et ma vaataksin ainult antud teemal kirjutatud artikleid ega hakkaks kodanliku Eesti lehtedest midagi nõukogudevastast otsima.

[- - -]

Esmapäeval, 9. novembril läks “Viiekümnendate” laupäevase saate tutvustamiseks eetrisse umbes minutiline reklaamiklipp. Teatasin selles, et 1949. aasta 29. märtsil tehtud kokkuvõtte järgi oli Eesti pinnalt Siberi poole teele saadetud 20 498 inimest. Hiljem sain teada, et just nähtud reklaam kutsus laupäeval telerite ette üsna arvuka vaatajaskonna.

Tol laupäeval oli Tartu stuudiost paaril kolleegil vaja tööasjus Tallinnas käia ja et stuudio buss läks, otsustasime abikaasaga, et sõidame meiega. Saame vanu häid sõpru külastada, vaatame nendega koos saate ära, veedame ilusa õhtu ja tuleme alles pühapäeval tagasi. Tallinna telemajas aga, kuhu korraks sisse läksime, tuli fuajees vastu Alice Talvik, kes mind nähes silmad suureks ajas: *Rein, kas sa tead juba, et su saade täna eetrisse ei lähe?* Muidugi ma ei teadnud. Aga midagi täpsemat polnud öelda ka temal, sest korraldus oli tulnud natuke aega tagasi. Ma ei mäleta ega oska kirjeldada, mida ma neil minutitel tundsin. Hirm see igatahes ei olnud. Pigem oli see sügav nõrdimus. Ma ei suutnud mõista, miks saade eetrisse minna ei tohi, kui sellele eetriluba oli antud nii kõrgel tasemel. Jäin fuajeesse seisma, üks Tartu kolleegidest oli jooksnud mu abikaasa juurde ja öelnud, et issand jumal, ei tea, mis nüüd juhtus, Rein oli näost täiesti kaame. Laupäev kaldus juba õhtusse, kusagilt polnud lootust targemaks saada. Hakkasime telemajast lahkuma, kui välisuksest tuli Mark Soosaar. Minu ilme pani vist tedagi huvi tundma, mis juhtunud on. Ütlesin, et õhtul peaks eetrisse minema mu saade märtsiküüditamisest, kuid sain just teada, et ei lähe. Soosaar palus meil mõne minuti oodata, et ta käib korra üleval, siis sõidame tema autoga Kinoliitu ja ta helistab sealt Ristlaanele. Autos ta rääkis, et kord oli üks tema film ka just saatepäeval kavast välja jätta otsustatud, aga Ristlaanele võetud kõne oli filmi tagasi pannud. Kinoliitu jõudes võttis ta tõepoolest ideoloogiajuhile kõne, aga see ei kestnud kuigi kaua ja kasu sellest seekord ei olnud.

Jää taandub...

TOOMAS TAMME foto

Soome seeniorajakirjanikud Eestis

Ajakirjanike Liidu Seenioride Klubil käis külas 20liikmeline Soome seeniorajakirjanike grupp. Meie kohtumine põhjanaabri kolleegidega toimus Toompeal, sest tahtsime neile näidata meie Riigikogu hoonet ka seestpoolt. Ringkäigule järgnes vestlustund, kus eesträakija ja ka küsimustele vastaja oli Riigikogu liige Raivo Järvi.

Helsingi seeniorajakirjanike klubimeister Annakati Mattila oli küllasõidu korraldaja. Tema sõnul on nende klubis umbes 250 liiget ja koos käib tavaliselt 30–50 inimest. Kohtutakse iga kuu viimasel neljapäeval klubi lõunasöögil. Neid nn söögi-kohtumisi ei ole juunis, juulis, augustis ja detsembris, siis kutsutakse mõni huvitav külaline, näiteks kirjanik, teadlane, näitleja, arst, poliitik, majandustegelane vm. Enne jõule on tavakohane pidulik jõulueine.

Lõunasöögil käiakse Soome Rahvusteatri hoones asuvas restoranis. Külalastakse ühiselt

ka näitusi ja käiakse teatrites, tehakse reise nii Soomes kui ka välismaale. Sageli sõidetakse külla Eestisse, sest siin on paljudel häid sõpru ja nendega suheldakse. Tallinnas käidi seegi kord *Estonia* teatris. Augustis sõidetakse aga Setumaale.

Meie külaliste hulgas oli Helsingi Seenioride Klubi esimees Seppo Sadeoja, kes on muuhulgas töötanud *Helsingin Sanomate* toimetuses ja Soome Ajakirjanike Liidus. Grupis oli ka Soome Televisioonis töötanud Jaakko Kyläsalo ning Soome raadio ja televisiooni seenioride esinaine Leena Tamlander. *Helsingin Sanomate* endistest toimetajatest väisasid seekord Tallinna ka Pentti Laitinen ja Keijo Himanen.

Annakati Mattila sidus toorkordse reisi ka tööga. Nimelt ruttas ta Toompea lossist intervjuerima meie Ametiühingute Keskliidu esimeest Harri Taligat.

Klubimeister palus ajalehe

Videvik kaudu anda südamlikud tervitused edasi kõigile seeniorajakirjanikele. Ta avaldas lootust, et Eesti ja Soome ajakirjanike seenioride vahel on nüüd tee lahti ja peatselt saame taas kokku, sest esimesel kohtumisel ei ammenu kõik vestlusteed. Seega kohtume peatselt, ütles Annakati Mattila. “Kui tulete Soome, siis saame kokku,” kinnitas ta.

Meie klubist oli külalisi vastu võtmast kümmekond seeniori, nende seas Eduard Tüür, Vambola Lillemäe, Tiiu Pohla, Linda Kolk, Elle Anupõld, Enno Poldre jt.

Külalised said meie klubilt mälestuseks endiselt loomeerk- sa Eduard Tüüri karikatuure täis raamatu ja ühe raamitud pidi “Sulg”, millel tindipotis ajakirjanike kunagine peamine tööriist — hanesulg.

HARRI TREIAL,
EALi Seenioride Klubi
esimees

Kui saade pidi algama, istusime sõprade juures teleka ees. Ekraanile tuli Ivi Kreen, kes teatas umbes nii, et seoses saates avastatud faktoloogiliste ebatäpsustega näete seda saadet kunagi hiljem. Alles järgmisel nädalal sain teada, et saate oli kinni pidanud Nikolai Johanson, kes oli EKP Keskkomitee büroo ülesandel pandud juhtima ajalooprobleemidega sügavuti tegelevat töögruppi. Nii nimetati seda vist ametlikult, rohkem räägiti ajaloos valgete laikude likvideerimise komisjonist. Kuid kuna selle eesotsas oli endine tšekist Johanson, hakkas rahvasuu seda kutsuma hoopis ajaloos valgete laikude tekitamise komisjoniks. Põhjus “Viiekümnendate” saade kinni pidada olevat olnud küüditatute koguarvus. Minul oli see mitte lõpliku arvuna, vaid 29. märtsil tehtud kokkuvõttena, mis oli 20 498 inimest ja oli nii kõlanud ka reklaamklipis. Aga 16. aprilli täpsustatud kokkuvõte andis äraviidute koguarvuks 20 702 ja seda peetigi õigeks kõigis allikates avaldada.

Pidin saate jälle montaažilauale panema, et uus lõik teksti selle õigeks tunnistatud arvuga sisse lugeda, ja siis kogu loo Johansoni töögrupile ka ette näitama. Peale Johansoni enda mäletan läbivaatuselt Silvi-Aire Villot, Peeter Sookruusi ja ühte nooremapoolset ajaloolast, kelle nimi ei meenu, kuid kes läbivaatusele järgnenud arutelul ainsana krigisema hakkas.

Ta nimelt leidis, et Rein Järlikul pole õigust öelda, kui palju oli nimekirjades kulaklikke perekondi, sest Järlik ju ei tea, kas need tegelikult ikka olid kulakud. Nägin, kuidas Johanson kohe heakskiitvalt noogutas ja valmistus juba öeldut toetama, kuid vahele lõikas hoopis Peeter Sookruus: *Rein ei peagi seda teadma! Tema teeb teatavaks arvud, mis on arhiividokumentides. Ja seal on need aroud just niisugused!*

Sellega oli saade teistkordselt eetrisse lubatud, kuigi üks parandus tuli veel teha. Saate lõpuosas rääkis Erich Erilt, kes 1951. aastal oli Küti MTJi direktor, kuidas kusagilt Vologda kubermangust saabus neile poliitosakonna ülem. Tema oli perekonnale, kes kaugelt Venemaalt Eestisse kolib, raudteejaama viis hobust regedega vastu saatnud. Ülem aga oli tulnud Rakveres rongilt naise, laste ja kohvriga, kuhu majakraam ja kogu pere garderoob lahedasti sisse olid mah-tunud, nii et neli rege jäid tagasisõidulgi tühjaks. Kohale jõudes oli uuele ülemale tööleasumise puhul pihku laotud kuue kuu palk, millega ta oli Viru-Jaagupis poodi läinud ja seal roguskikoti sisse kümme kilo vorsti ostnud. Vorsti-ostmise meenutamist peetigi sobimatuks — no mis me selle vaese mehe üle ikka naerame!

[- - -]

Läks mööda enam kui 22 aastat ja alles siis sain tänu Eesti Riigiarhiivi teatmetalituse arhivaarile Valdur Ohmannile teada, kui valvsalt oli meil omal ajal siiski silma peal hoitud. Nii Kahki ja Laasi artiklite kui ka minu “Viiekümnendate” kohta oli kohe kirjutatud põhjalikud retsensioonid Eesti NSV Riikliku Julgeolekukomitee osakonnajuhataja A. Kull, kes kõik eespool viidatud käsitlused tendentslikeks oli tunnistanud ning hukka mõistnud. Retsensioonid olid kirjutatud vene keeles ja nende alusel koostati EKP Keskkomiteele venekeelne kiri, millele 7. detsembril 1987 kirjutas alla Julgeolekukomitee esimees Karl Kortelainen. Minu kohta oli selles öeldud (vaba tõlge): *Telesarja “Viiekümnendad” 10. saates 1. detsembril 1987. a käsitleb kommentaator R. Järlik klassivõitlust Eesti külas 1950ndatel aastatel ning partei poliitikat kulakluse kui klassi likvideerimisel, sealhulgas ka 1949. aasta väljasaatmist ideeliselt ebaküpselt, tendentslikult. Nii kinnitatakse saates, et väljasaatmine oli ebaseaduslik aktsioon, lubatakse endale laimavaid väljamõeldisi nõukogude ja parteiaktiivi aadressil ning ideali-seeritakse kulakut.*

Minu eriti suureks süüks on loetud seda, et salastatuse korda rikkudes tegin avalikuks kaks Eesti NSV Riikliku Julgeoleku Ministeeriumist EK(b)P KK sekretärile Karotammele 1949. aastal saadetud eriteadaannet, mis kandsid märget *täiesti salajane*. Kirjas jätkati:

Nimetatud eriteadaanded avavad planeeritud ja realiseeritud statistika väljasaatmise kohta, milles on näidatud ka väljasaatmise reserv, operatsioonis osalejate arv ning transpordivahendid. Kokkuvõtteks on kirjutatud, et telesaade “Viiekümnendad” ning Juhan Kahki ja Evald Laasi artiklid desorienteerivad vabariigi elanikkonda ning avaldavad talle negatiivset mõju. Julgeolekukomitee palus oma kirjas Keskkomiteelt ka juhiseid Partei Ajaloo Instituudis aset leidnud salastatuse korra rikkumise uurimiseks. 5. jaanuaril 1988 oligi küsimus EKP Keskkomitee bürool, kuid nii räiget reageeringut, nagu lootis Kortelainen, sealt enam ei tulnud.

(Järgneb.)

Taimed terviseks

Raviomadused on mõlemal taimel. Teekummel on meie kliimas kultuurtaim. Üheaas-tane. Külviaeg on sügisel. Järgnevail aastail külvab juba ise. Kollased korvõisikud, mis on ümbritsetud valgetest keel-õitest. Kuhikjad õiepõhjad on seest õõnsad. Teekummel ehk apteegikummel on meil üldse tuntuim ja kasutatavaim ravimtaim. Iga pere koduses apteegis peaks see alati ole-ma. Sobib nii lapsele kui ka täiskasvanule. Korjatakse vast-puhkenud õisikuid. Õisikute asemel võib korjata ka ürti. Tee õisikutest on põletikuvastase toimega. Valmistatakse hästi tumekollane. Ürdil on väiksem põletikuvastane toime. Teekum-mel aitab kõhuspasmide vastu ja rahustab organismi. Üliharva võib mõnel inimesel ilmneda selle taime vastu allergia. Tu-mekollase kummelitee saab, kui valada 1 sl õisi üle 1 kl keeva veega ja lasta 10–15 min kaane all tõmmata. Kummelitee aitab mitmesuguste hädade vastu: kui olete külmetanud, kui on

Teekummel.

Lõhnav kummel.

kõhu- või muud alakeha valud, maksa- või sapivalu, neeru-või põiehädad, naistel sünni-tusjärgsed valud ja kuupuhas-tushäired, imikutel kõhukorra-tused ja gaasivalud. Kumme-litee mõjub kosutavalt. Teega pesemine parandab haavu, leevendab nahahaigusi, silma-

Paraguay suhruleht (Stevia rebaudiana)

Paraguay suhruleht on Ees-tis suhteliselt uus taim. Suhkru-leht on looduslik magusaine, mis alandab veresuhkru taset ja asendab hästi nii suhkrut kui ka kunstlikke magusaineid. Eriti kasulik on ta varase dia-beedi puhul. Taimes sisalduv

steviin on roosuhkrust 300 korda magusam, ent peaaegu kalorivaba, mõjub hästi kõhu-näärme tegevusele ja soodustab seedimist. Suhkrulehe närimine hoiab korras hambad ja igemed. Suhkrulehte võib kasutada teena või suhkruasendajana — 0,25 teelusikat jahvatatud lehti on võrdne 1 teelusikataie suhkruga.

Meie oludes saab suhkru-lehte kasvatada kasvuhuones üheaastase taimena. Ühele ruut-

Vutimuna ravib

Teadusuuringud näitavad, et vutimunade söömine ravib kopsu-, maksa-, veresoonte- ja neeruhaigusi. Vutimuna valk-aine on kanamuna valgust kergemini omastatav, väga so-biv ka allergikutele. Eesti vuti-munad sisaldavad omega-3 rasvhappeid, mis hoiavad ära infarkti ja tromboosi. Kui kanamuna tõstab kolesterooli

taset organismis, siis vutimuna alandab seda. Kuigi vutimuna on kanamunast väiksem, sisal-dab ta ometi rohkem amino-happeid ja vitamiine.

Vutimune on kõige kasu-likum süüa toorelt. Keeta võib neid maksimaalselt ühe minuti, siis säilib suurem osa kasulikke aineid ja vitamiine.

Pidulaual võib neid (2–3 mi-nutit keedetuna) serveerida ma-joneesiga, kasutada tarrendites,

Retseptikogu lemmikuid

Turismitalu juurviljaroo

Ahjupannile valada vett ja laduda sinna kihiti eelnevalt viilutatud punapeet, õunad köömnetega, porgand, kaalikas muskaadiga, kartul tilliga, prae-tud lihatükid, peakapsas, loor-ber, sibul, hapukurgirattad, tomativiilud, majonees ja riiv-juust. Katta fooliumiga ja küp-setada ahjus.

Kartulikõrvane

2 ratasteks tükeldatud sibul-at ja riivitud porgand praadida. Lisada soola, tomatit või to-matipüreed, 2–3 peenestatud küüslauguküünt. Hautada 20 minutit. Kartulid keeta, valada peale kuum sibulalisand.

Maksa-õunahautis

600–700 g maksa, 500 g hapu-sid õunu, 2–3 sl õli, 1 sibul, 1–2 porgandit, petersellijuurt, soola,

pipart, 100 g hapukoort.

Maksakuubikud pruunista-da poti põhjas, lisada pruunis-tamiseks ka tükeldatud köogi-vili. Lõpuks valada peale kuu-ma vett ja hautada pehmeks. Veidi enne valmimist lisada sektoriteks lõigatud õunad ja hapukoor ning maitsestada. Süüa keedetud kartulite ja kurgisalatiga.

Ukraina borš

Suuremas kastrulis keeta 400 g loomaliha ja suhkrukont. Riisuda vaht ja lisada paar koorimata sibulat. Liha keeb umbes poolteist tundi. Pärast seda lisada soola ja jätta liha koos puljongiga jahedasse seisma.

Järgmisel päeval võtta liha puljongist välja, lõigata kuu-bikuteks, vedelik kurnata läbi sõela potti.

2 keskmist peeti koorida ja riivida jämeda riiviga. Pool kapsapead lõigata peenteks ribadeks, panna kaussi, lisada soola ja segada käega, kuni

põletikku. Suu loputamine aitab hambavalu ja haige kurgu pu-hul. Juustele annab kummeli-teega loputamine kauni kuldse läike. Aitab kõõma vastu. Van-nid on head paranevale haigele, samuti lastele kõhukinnisuse, allergia ja närvirahutuse lee-vendamiseks. Kummeliõieput-ru pannakse haigele hambale, kõrvale, paisele, paistetusele, ninna nohu vastu.

Lõhnav kummel ehk ubin-hein kasvab teeäartel. Tema kollastel siidistel õienuppudel on paljal jalal väga kodune ja rahulik astuda. Korvõisikud on keelõiteta. On samuti ravimtaim. Korjatakse õienuppe või siis ürti. Kasutatakse samuti nagu teekummelitki. Põletikuvastane toime on väiksem, kuid kõhu-spasmide korral on toime tuge-vamgi. Lõhnaval kummelil on arukas korjata kogu ürt. Kor-jata võib suve läbi. Selle taime ravitoime on tõestatud. Rahva-meditiinis tuntud ammustest aegadest.

JUTA MÖLDER, bioloog

meetrile mahub 4–6 taime. Su-ve jooksul saab taimelt kaks saaki. Varred lõigatakse mõne sentimeetri kõrguselt maha, jättes alles võimalikult palju uuenemispungi. Kasutatakse ainult lehti, mida kuivatatakse. Sügisel võib mõne ilusama taime potti istutada ja hoida toas ületalve. Talvel kärbitakse pikemad võrsed, et saada ap-rillis mahaistutamiseks noori tugevaid võsusid.

võileivatortide kaunistamiseks, tikuvõileibades, salatites, võilei-vakatteks.

kapsast eraldub mahl ning kap-sas muutub pehmemaks.

Pannil praadida hakitud si-bul ja 4–5 porgandit. Lisada paar sektoriteks lõigatud tomatit. Kuumutada veidi. Lõpuks li-sada tšillipulbrit või Tabasco kastet. Tõsta segu kõrvale.

Samal pannil praadida peh-meks 2 tükeldatud punast pap-rikat ja paar viilu toorsuitsu-peekonit.

Tõsta puljong tulele. Esmalt panna potti kapsas ja peet, mis keevad kauem, seejärel paprika ja peekon. Kui kõik ained on pehmed, lisada sibula-porgan-di-tomatisegu. Maitsestada 3–4 hakitud küüslauguküüne ja (õuna)äädikaga. Viimasena li-sada lihakuubikud ja maitse-rohelist (tilli, peterselli) ning pipart. Jätta supp tunniks seisma.

Serveerida hapukoore ja ha-kitud küüslauguga. Juurde sobi-vad värsked küüslaugusaiad. Ukrainas on pakutud borši kõr-vale küüslauguga puljongit, mil-lesse kastetakse valget leiba.

Vahetati ratifitseerimiskirjad

Sotsiaalministeeriumi asekanstler Riho Rahuoja vahetas Moskvaa Venemaa Föderatsiooni tervishoiu ja sotsiaalarengu aseministri Juri Voroniniga Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise uue pensionikindlustuse koostöölepingu ratifitseerimiskirjad.

“Tegemist on väga tähtsa lepinguga, mis puudutab paljusid inimesi ja toob neile reaalselt kasu,” sõnas Riho Rahuoja. “Aseminister Juri Voronin kiitis meie väga head koostööd ning tunnustas ametnikke kiire ja tulemusliku töö eest. Lisaks märkis Voronin, et selle lepingu ratifitseerimise poolt hääletas kogu Venemaa Riigiduuma üksmeelselt, mis on üsna ebatavaline. Samuti rääkisime Venemaa pensionisüsteemi arengust ja tulevikus Eestiga kogemuste vahetamisest.”

Uus pensionikindlustuse koostööleping jõustub kolmekümnendal päeval pärast ratifitseerimiskirjade vahetamist. Uus leping on tähtjatu ning kohaldub ka Vene sõjaväepensionäridele, kes samuti võivad saada mõlema riigi pensioni.

Riho Rahuoja (vasakul) ja Juri Voronin.

HELENA NÕMMIK,
Sotsiaalministeeriumi pressiesindaja

Võistlus “Seeniorilaul 2012”

Rahvakultuuriselts *Kirmas* korraldas 2007. aastal Ülle Jaegeri algatusel esimest korda seeniorilauluvõistluse. *Kirmas* on korraldanud veel neli vabariiklikku seeniorilauluvõistlust. “Seeniorilaul 2012” korraldaja on MTÜ *Rand*.

Seeniorilauluvõistlusest võivad osa võtta kõik isetegevuslikud laulusolistid alates 50. eluaastast. Võisteldakse kahes vanusegrupis. Esimeses on lauljad vanuses 50 kuni 65 aastat, teises alates 66. eluaastast.

Konkurss korraldatakse kolmes voorus.

I voor konkursile saadetud helisalvestiste põhjal – valitakse välja 20 solisti, kes pääsevad II vooru.

Helisalvestised tuleb saata

hiljemalt 4. aprilliks 2012. a aadressil:

“Seeniorilaul 2012”

MTÜ *Rand*

Lõuna 2–311

80010 Pärnu

Juurde märkida nimi, lugude pealkirjad, saatja nimi, vanus, aadress, telefon ja e-mail.

II ja III voor toimuvad 21. aprillil Pärnu kultuurikeskuse *Tervis* saalis.

II vooru pääsenud solistid esitavad ühe vabalt valitava laulu ning ühe laulu Raimond Valgre loomingust.

Konkursil võib laule esitada fonogrammi, kahest liikmest koosneva ansambli, klaveri või mõne muu instrumendi saatel. Laulu pikkus 2–4 minutit.

II vooru solistide hulgast

valib žürii kuni kümme solisti, kes pääsevad III vooru. III voorus esitavad solistid II voorus kõlanud Raimond Valgre laulu ning ühe uue laulu vabal valikul.

Soovijatele võimaldatakse kultuurikeskuse *Tervis* saalis mikrofoni- ja heli- 21. aprillil alates kella 14st.

Soliste hindab viieliikmeline žürii. Parimaid soliste ootavad auhinnad. Konkursi korraldamist toetavad Eesti Kultuurkapital ja Pärnu linnavalitsus.

Info konkursi kohta:

Toomas Kuter, tel 5591 4058, e-mail: toomas@kuter.eu

Kaja Treuberg, tel 5666 2733, e-mail: puhvi@hotmail.com

Konkursi koduleht: <http://www.viaterramariana.ee/seeniorilaul/>

TOOMAS KUTER,
žürii esimees

Paetisme

Eesti levinuim närliline on näljarott.

Terves kehas terve vaim. Torsos pool vaimu.

Vahel jäävad pikanäpumeestel käed lühikeseks.

Talvel jõuab sihtpunkti palju kiiremini, sest teed on libedad.

Kunst kuulub kunstimuuseumile.

Mul on palju mõtteid, kuid kahjuks ainult muremõtteid.

Väga kergekäeliselt võib jääda raskejalgseks.

Kui naine tuleb poest nagu kaamel, siis on tema mees eesel.

JÜRI PAET

PAREMALE: 1. Linn Läänemaal. 4. Satiiriline kirjutus, laimukiri. 7. Piirkond Tallinnas. 9. Pealinn Euroopas. 10. Kristjani osatäitja seriaalis “Õnne 13”. 11. Argentiina president 1946–1955 ja 1973–1974. 13. Raadio- ja teleajakirjanik. 14. Pianist ja helilooja, *Ruja* eestvedaja. 15. Piirnorm. 17. Söögiseen. 19. Valutavahetusfirma. 20. Tool. 22. Mehenimi. 23. Orjalik, orjameelne. 24. Pikk kitsas lillepeenar. 25. Türgi diivan.

ALLA: 1. Graafik ja akvarellist (1900–1942). 2. Õun (murdes). 3. Lauljatar. 4. Teener ja auvaht Vana-Roomas. 5. Indiaanlaste viskerelv. 6. Kunstnik ja kunstikriitik. 7. Ajakirjanik. 8. Areng, edenemine. 11. Purje ülal hoidev puu. 12. Vähesed, ebapiisavad. 15. Esikohal olija, juhtija. 16. Michelangelo skulptuur. 17. Alkohoolseid jooke tootev ettevõtte Tallinnas. 18. Kesk- ja Lõuna-Ameerika krokodilliline. 21. Ajastu. 22. Jõgeval aretatud kartulisort, “Kuld-mugul 2010”.

Koostanud ALDO RANDOJA

8. märtsil ilmunud ristsõnade lahendus

PAREMALE: 1. Indrek Neivelt. 7. Indrek Sei. 9. Ronk. 10. Brus. 11. Lusi. 13. Kärmas. 14. Streik. 15. Askees. 17. Kefaal. 18. Rumal. 19. Lodi. 21. Undo. 22.

Edumeelne. 23. Asjaarmastaja.

ALLA: 1. Indrek Taalma. 2. Ränk. 3. Karjus. 4. Eskiis. 5. Veeb. 6. Toksikoloogia. 7. Indrek Ude. 8. Irreaalne. 11. Laser. 12. Steel. 16. Summer. 17. Karepa. 20. Idla. 21. Unst.

ETV

E 19.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Waterloo Roadi kool. **9.45** Terevisioon. **11.45** Sõida maale! **12.30** Mida teie arvate? **13.25** Jamie Oliveri 30 minuti road. **13.50** Ilus maa. **14.05** Väike maja preerias. **15.40** Animafilm. **15.55** Esinevad Stig Rästa, Vaiko Eplik, Iiris. **16.05** Waterloo Roadi kool. **17.00** AK. **17.10** Õnne 13. **17.40** Sündameasi. **18.30** AK. **19.00** Ringvaade. **20.05** Osoon. **20.35** Meie inimesed. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.40** Välisilm. **22.10** Välisilm esitleb: Paradiisi päästmise nimel. **23.40** Sündameasi. **0.30** Ringvaade. **1.38** ERR uudised.

T 20.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Waterloo Roadi kool. **9.45** Terevisioon. **11.45** Prillitoos. **12.45** Puutepunkt. **13.20** Meie inimesed. **13.40** Välisilm. **14.15** Välisilm esitleb: Paradiisi päästmise nimel. **15.45** Päevil, mil sind ma näen. **16.05** Waterloo Roadi kool. **17.00** AK. **17.10** Õnne 13. **17.40** Sündameasi. **18.30** AK. **19.00** Ringvaade. **20.05** Vabariigi kodanikud. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.40** OPI! **22.10** Nikolaj ja Julie. **22.50** Lähme lendame! **23.20** Sündameasi. **0.15** Ringvaade. **1.20** ERR uudised.

K 21.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Waterloo Roadi kool. **9.45** Terevisioon. **11.45** OPI! **12.20** Batareja. **12.45** Teater laulab. **13.00** Riigikogu infotund. **14.00** Vabariigi kodanikud. **14.55** Hajameelselt abielus. **15.20** Sõida maale! **16.05** Waterloo Roadi kool. **17.00** AK. **17.10** Õnne 13. **17.40** Sündameasi. **18.30** AK. **19.00** Ringvaade. **20.05** Pealtnägija. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.40** Foorum. **22.30** Kosmos '68 — Legendid vol 1. **23.30** Sündameasi. **0.20** Ringvaade. **1.25** Riigikogu infotund. **2.28** ERR uudised.

N 22.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Waterloo Roadi kool. **9.45** Terevisioon. **11.45** Pealtnägija. **12.35** Kosmos '68 — Legendid vol 1. **13.35** Foorum. **14.25** Ajavaad. **14.50** Täheleav: Arvo Iho. **16.05** Waterloo Roadi kool. **17.00** AK. **17.10** Õnne 13. **17.40** Sündameasi. **18.30** AK. **19.00** Ringvaade. **20.05** Kahekõne. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.40** Kapital. **22.10** MI. **22.35** Igatsus. Esineb tenor Jonas Kaufmann. **23.35** Sündameasi. **0.30** Ringvaade. **1.35** ERR uudised.

R 23.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Waterloo Roadi kool. **9.45** Terevisioon. **11.45** Kahekõne. **12.40** MI. **13.10** Ajalik ja ajatu. **13.40** Püramiidi tipus. **14.10** Kapital. **14.35** Teel jalgpalli EM 2012 finaalturniirile. **15.05** Rakett 69. **15.30** IT-osakond. **15.55** Loomasuu ei valeta. **16.05** Waterloo Roadi kool. **17.00** AK. **17.10** Õnne 13. **17.40** Sündameasi. **18.30** AK. **19.00** Ringvaade. **19.35** Tänavaristlejad. **20.05** Mida teie arvate? **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.40** Kaadris: Tants aurukatla ümber. **22.00** Mf Tants aurukatla ümber. **0.10** Pealtnägija. **0.55** Sündameasi. **1.45** Ringvaade. **2.23** ERR uudised.

L 24.03. — **7.30** Animafilmid. **8.30** Buratino tegutseb jälle. **9.00** Puutepunkt. **9.30** Tänavaristlejad. **10.00** Sõida maale! **10.45** Õnne 13. **11.15** Pealtnägija. **12.05** Mida teie arvate? **13.00** Hajameelselt abielus. **13.25** Animafilm. **13.45** Smallville. **14.25** Teel jalgpalli EM 2012 finaalturniirile. **15.00** Kui palju teie hoone kaalub, härra Foster? **16.15** Arktikast Antarktikasse. **16.45** AegRuum. Nakkav vähk. **17.45** Nikolaj ja Julie. **18.30** AK. **18.45** Elu vägi. **19.35** Rakett 69. **20.05** Reisile minuga. **20.30** Õnne 13. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.35** Kiirabihaigla. **22.20** Midsomeri mõrvad. **23.50** Täheleav: Arvo Iho. **1.08** ERR uudised.

P 25.03. — **7.30** Animafilmid. **8.45** Lastetuba. **9.00** Prillitoos. **10.00** Täheleav: Kalju Saareke. **11.15** Jamie Oliveri 30 minuti road. **11.40** Reisile minuga. **12.05** Elu vägi. **12.55** Osoon. **13.25** Elu sinu ümber. **13.55** Minuscul. **14.00** Ilus maa. **14.10** Elolind. **14.35** Meie inimesed. **15.00** Ajalik ja ajatu. **15.30** Puutepunkt. **15.55** Positiiv. **16.10** Kiirabihaigla. **16.55** Midsomeri mõrvad. **18.30** AK. **18.40** Ajavaad. **19.15** Animafilm. **19.30** Arktikast Antarktikasse. **20.00** Püramiidi tipus. **20.30** Lähme lendame! **21.00** AK: Nädal. Ilm. Sport. **22.00** Väljaspool kahtlust. **23.10** Jüri Üdi klubi. **0.05** Eesti levimuusika varasalvest: Leo Tauts. **0.26** ERR uudised.

“Päevatee” Vikerraadios laupäeviti kell 16.05

17. märtsil

Sotsioloog Andrus Saarega räägime Eesti elust. Inimesed on poliitikutes pettunud ega usalda neid, poliitikud omakorda vaatavad inimestele ülalt alla ega vaevu nendega suhtlema. Andrus Saare sõnul tekkis võorandumine juba 1995. aastal ja edaspidi on see aina süvenenud.

Doktor Kai Saks jätkab juttu ravimite teemal. Väga tähelepanelik tuleb olla, kui ravimeid võetakse koos toidulisandite või raviteedega. Ka näiteks igati kasulikku kummeliteed ei tohi iga ravimiga koos juua.

Programmi juht Katrin Väljaga jätkame ringkäiku Tartu Laulupeomuuseumis. Seekord tutvume *Vanemuise* Seltsi ja *Vanemuise* teatri ajaloo.

Meie Narva korrespondent Jüri Nikolajev käis naistepäeva paiku Narva Eakate Liidu tege-misi vaatamas-kuulamas.

Tutvustame *Videvikku*.

Saatejuht on Ülle Karu.

